

6D071200 – Машинажасау мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған
Мырзабекова Динара Мырзабекқызының
«Жер асты кеніші жағдайында жұмыс істейтін технологиялық
машиналардың топсалы түйіндерінің құрылымын әзірлеу және
параметрлерін негіздеу» диссертациялық жұмысына
ғылыми кеңесші
Басқанбаева Динара Жұмабайқызының

ШІКІРІ

Жерасты кеніштерінде тиеу-жеткізу машиналарын пайдалану тәжірибесі қоршаған ортаның агрессивті жағдайларында және пайдаланудың ауыр жүктеме режимдерінде осы технологиялық машиналарды апаттық тоқтатуға жол берілмейтінін көрсетті. Бұзылуға бейім функционалды түйіндердің жағдайын болдырмау және уақытылы анықтау үшін алдын-алу шаралары қажет еді.

Автор бұл машиналардың бұрылу механизмдерінің топсалы түйіндері бұзылуға ең сезімтал екенін анықтады.

Ол өз зерттеулерінің теориялық бөлімінде топсалы түйіндердің жұмыс қабілеттілігін қамтамасыз ету үшін топсалы түйіннің жұмысының математикалық моделі мен есептеу сұлбасын жасады, сонымен қатар соңғы элементтер әдісімен оның бөлшектерінің беріктігін зерттеді, ал эксперименттік бөлімде топсалы түйіннің жұмыс қабілеттілігі мен ақаулығы туралы кешенді зерттеулер жүргізді.

Автор алғаш рет діріл әсерінен топсалы түйіннің өзін-өзі монтаждауы туралы гипотеза жасады. Бұл гипотеза оның жұмысының физикалық моделінде расталды.

Топсалы түйін саусағының жұмыс бетінің сопақтану түріндегі жергілікті алып тастау және тозу мәндері түріндегі әзірленген модельдердің көмегімен болжанған, пластикалық деформациялар топсалы түйіннің өзін-өзі демонтаждау процесін модельдеуге мүмкіндік берді, ал топсалы түйіспенің техникалық жай-күйін қорғауды және бақылауды ұсынылған техникалық құрылғылары пайдаланылатын тиеу-жеткізу машиналарына алдын ала техникалық әсерлерді жүзеге асыруға мүмкіндік беретінін атап өтейін.

Solid Works-те "төлке-саусақ" үйкеліс жұбының тозу процесін модельдеу үшін автордың ұсынған нәтижелерін ерекше атап өтемін.

Теориялық ережелерді алу және негіздеу, эксперименттік зерттеулердің нәтижелерін алу және өңдеу процестері аналитикалық және эксперименттік зерттеулерді жүргізудің заманауи әдістері мен принциптеріне сүйенеді. Автор өз зерттеулерінде тозу теориясы, математикалық талдау, модельдеу, жоспарлау және эксперименттік деректерді өңдеу әдістерін қолданды. Диссертациялық зерттеудің әдістемесі мен аспаптық (метрологиялық) қамтамасыз етілуін таңдау толығымен негізделген.

Автор теориялық және эксперименттік зерттеулердің үлкен көлемін өз бетінше орындады, өзін жоғары білікті ғылыми қызметкер ретінде көрсетті.

Диссертациялық жұмыстың өзі ұсынылған материалдың күрделілігімен және өзара байланыстылығымен сипатталады және материалдың ішкі бірлігінің жоғары деңгейімен сипатталады. Диссертацияның қорғауға ұсынылған ережелері жаңа, автор алған нәтижелер теориялық және практикалық маңызға ие. Оларды тиеу-жеткізу машиналарын нақты пайдалану жағдайында іс жүзінде пайдалану үлкен экономикалық нәтиже беретіні сөзсіз.

Д. М. Мырзабекованың "Жерасты кеніштері жағдайында жұмыс істейтін технологиялық машиналардың топсалы түйіндерінің құрылымын әзірлеу және негіздеу" тақырыбындағы диссертациялық жұмысы жоғары ғылыми деңгейде орындалған және Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің 6D071200 – Машинажасау мамандығы бойынша философия (PhD) докторы дәрежесін алуға арналған диссертацияларға қойылатын талаптарына сәйкес келеді деп есептеймін.

Ғылыми кеңесші
Басқанбаева Динара Жұмабайқызы,
PhD доктор, «Қ.И. Сәтбаев атындағы
Қазақ ұлттық техникалық зерттеу
университеті» КеАҚ
Энергетика және машина жасау
институты директорының орынбасары

Д.Д.Басқанбаеваның қолын растаймын

